

СТАТТЯ НОМЕРА

ЮРИДИЧНІ НАУКИ

УДК 343.148

М. Г. ЩЕРБАКОВСЬКИЙ,*доктор юридичних наук, доцент,**професор кафедри кримінально-правових дисциплін факультету № 6 (права та масових комунікацій)
Харківського національного університету внутрішніх справ;**ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-8413-9311>*

ТИПОВІ ЗАВДАННЯ СУДОВО-ЕКСПЕРТНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Розглянуто поняття й види завдань судової експертизи як практичної діяльності. Проаналізовано основні точки зору вчених щодо класифікації типових завдань судово-експертного дослідження. Підставою диференціації завдань експертизи запропоновано вважати інформацію, що виникає під час вчинення злочину. Інформація встановлюється дослідженням властивостей окремих об'єктів або характеристик процесу взаємодії декількох об'єктів.

Ключові слова: *судово-експертне дослідження, ідентифікаційне завдання, діагностичне завдання, ситуаційне завдання, класифікація.*

Shcherbakovsky, M.G. (2016), "Typical tasks of forensic research" ["Typovi zavdannia sudovo-ekspertnoho doslidzhennia"], *Pravo i Bezpeka*, No. 4, pp. 6–11.

Постановка проблеми. У загальній теорії судової експертизи (судової експертології) важливе місце посідає таке категоріальне поняття, як експертне завдання, під яким розуміється узятє до вирішення поставлене перед експертом питання. Поняття завдання судово-експертного дослідження є багатозначним і має як процесуальний (завдання експерту, поставлене уповноваженим органом або суб'єктом), так і гносеологічний аспекти. Аналізуючи співвідношення понять «предмет», «питання» та «завдання» експертизи, необхідно виходити з того, що питання й завдання, які ставлять перед експертом, дозволяють установити її предмет, але не входять до його змісту як такі. Інакше кажучи, встановлення в експертному дослідженні певних обставин детермінується конкретними завданнями, що даються для вирішення експертизою, які визначають обсяг інформації, що входить до змісту предмета дослідження. Типові завдання експертизи мають значення для формування предмета судової експертології, тому що завдання практичної діяльності визначають потреби в теоретичному осмисленні проблем, що в неї виникають. Уточнення уявлень про типові завдання судово-експертного дослідження надає можливість конкретизувати предмет експертного пізнання, що, у свою чергу, повинне бути підставою для розмежування теоретичних і методичних основ різних класів і родів судових експертиз.

Стан дослідження. Зміст і види завдань судової експертизи як практичної діяльності досліджували такі українські та закордонні вчені, як Т. В. Авер'янова, Р. С. Белкін, А. І. Вінберг, Г. Л. Грановський, Н. І. Клименко, Ю. Г. Корухов, В. Ф. Орлова, Ю. К. Орлов, І. В. Пиріг, О. Р. Росинська, М. В. Салтевський, М. Я. Сегай, Е. Б. Сімакова-Єфремян, О. Р. Шляхов та ін. Незважаючи на зусилля науковців, досі в теорії судової експертизи не розроблено єдину класифікацію завдань, що ставляться перед експертами різних спеціальностей, яка б повністю задовольняла потреби теорії та практики. Аналіз літературних джерел показує, що класифікацію завдань експертизи як практичної діяльності не можна вважати завершеною, а їх систематизація, на нашу думку, перебуває в незадовільному стані. Метою статті є розгляд існуючих поглядів на сутність і види типових завдань судово-експертних досліджень та визначення підстави їх класифікації.

Виклад основного матеріалу. Зазначені місце й роль експертних завдань в обмеженні предметної галузі тієї або іншої експертизи визначають необхідність їх методологічного аналізу з метою з'ясування питання про цільову спрямованість практичної діяльності судового експерта, дослідження можливостей і перспектив її вдосконалення за допомогою інтеграції наукових знань, що залучаються й трансформуються в практику судочинства

загальною теорією судової експертизи. Уточнення в рамках теорії й практики предмета судової експертизи відіграє також істотну роль для конкретизації сутності судової експертизи як наукового засобу доказування обставин розслідуваного злочину.

У психології поняття «завдання» визначається як проблемна ситуація, що охоплює мету та умови, в яких вона має бути досягнута, а також правила перетворення [1, с. 236]. Розглядаючи поняття завдань через призму теорії судових експертиз, можна зауважити, що «мета завдання» є вимогою, яка формулюється в питанні, що ставиться на вирішення експерта; «умовами вирішення» завдання є надані експерту об'єкти, матеріали й вихідні дані, а «правилами перетворення» виступають розроблені для цього виду завдань методи та методики. Ставлячи перед собою мету розробити єдину методологію вирішення експертних завдань, розкрити їх зміст і теоретично обґрунтувати те спільне, що об'єднує їх незалежно від природи досліджуваного об'єкта, деякі автори вважають можливим досягати її шляхом створення відповідних класифікаційних систем із подальшим їх описом. Т. М. Пучкова підкреслює, що систематизація завдань є необхідною для: а) індивідуалізації завдання залежно від конкретних обставин досліджуваної події; б) чіткого формулювання конкретних питань у постанові (ухвалі, запиті) про призначення експертизи (залучення експерта); в) подальшого правильного й ефективного використання висновку експерта в процесі доказування [2, с. 66].

Науковці поділяють завдання судово-експертного дослідження на певні групи: за значенням – на основні та допоміжні; за обсягом – на загальні та окремі; за способом рішення – на стандартні й нестандартні (евристичні); за послідовністю рішення – на кінцеві та проміжні; за ступенем складності – на прості, складні, підвищеної складності та надскладні; за ступенем спільності – на загальні завдання роду експертизи, типові завдання виду експертизи, конкретні завдання проведеної експертизи та ін. Найбільш важливою підставою класифікації експертних завдань та їх розмежування визнається кінцева мета дослідження. На цій підставі в літературі правниками запропоновано виокремлювати такі класи (види) типових завдань: ідентифікаційні, діагностичні, ситуаційні, ситуалогічні, класифікаційні, атрибутивні, реставраційні, інтеграційні, реституційні, прогностичні, ретроспективні, обстановочні, причинно-динамічні, просторово-часові, ретрологічні, кауза-

льні, нормативістські, фактологічні, оціночні, юридичні, нормативно-технічні [3, с. 88–90]. Таким чином, у літературі виділено понад двадцять різних типових експертних завдань. Єдиний збіг – усі автори без винятку виділяють завдання ідентифікаційного характеру в окремий вид. Останнє не дивно, оскільки теорія криміналістичної ідентифікації є однією з найбільш розроблених окремих криміналістичних теорій. Різне трактування структурних елементів експертних завдань (цілей, умов і способів їх вирішення) й відсутність загальної цегментуючої підстави цієї структури призвели до істотних розбіжностей у змісті типів експертних завдань, а отже, і в способах їх вирішення, що визначають методи й методики експертного пізнання обставин злочину.

Деякі із запропонованих видів завдань є неприйнятними, оскільки їх виділення порушує логічні засади побудови класифікацій. Так, інтеграційні завдання виділяються не за метою, а способом їх вирішення, яке здійснюється в процесі комплексних досліджень. Певні завдання, що мають різне найменування, збігаються за змістом, наприклад атрибутивні, класифікаційно-діагностичні та класифікаційні; ситуалогічні, ситуаційні й обстановочні; причинно-динамічні та каузальні; реставраційні, реституційні та ретроспективні та ін.

Вважаємо, що логічно чітку класифікацію типових експертних завдань розробити неможливо, якщо не вибрати певну загальну підставу. Загальною об'єднуючою ланкою всіх експертних завдань, на наш погляд, є інформація, яка виникає під час вчинення злочину при взаємодії елементів механізму події й отримується з матеріальних джерел протягом експертного дослідження. Матеріальні носії інформації розглядаються як системи, що одночасно відображають та сприймають. Рішення будь-якого експертного завдання здійснюється в два послідовних етапи. На першому – емпіричному – етапі шляхом дослідження експертом виявляються властивості представлених об'єктів та отримується різноманітна інформація, яка міститься в носіях слідів злочину, зразках порівняння, процесуальних документах та ін. На наступному – логічному – етапі встановлений комплекс властивостей аналізується, виходячи з кінцевої мети дослідження, і кладеться в основу формулювання відповіді на поставлене питання (завдання). Таким чином, первісною метою всіх експертних завдань є встановлення певної групи властивостей представлених матеріальних носіїв інформації. При цьому залежно

від поставленого завдання вибирається відповідний спеціальний об'єкт (комплекс властивостей) як частина слідоносія. Указана інформація (відомості) характеризує безпосередньо об'єкти, які є статичними елементами злочинної події, або процес утворення слідів, що є динамічною складовою механізму злочину [4, с. 51]. Виходячи з викладеного, всі типові експертні завдання можуть бути поділені на два основні класи й відповідні види за кінцевою метою дослідження: 1) установлення властивостей окремих об'єктів, що є підставою вирішення ідентифікаційних та діагностичних завдань; 2) установлення характеристик процесу (механізму) взаємодії декількох об'єктів як основа рішення ситуаційних завдань.

Ідентифікаційні завдання спрямовано на встановлення ототожнення об'єктів. Аналіз літературних джерел дозволяє дійти висновку, що під час провадження різномірних експертиз незалежно від природи об'єктів дослідження (органічні, неорганічні, тверді, рідкі, газоподібні, макрооб'єкти, мікрооб'єкти, комплекти, комплекси, природні, антропогенні та ін.) експертним шляхом здійснюються лише два види ідентифікації за матеріальними слідами.

Перший вид ідентифікації за матеріальним слідами здійснюється на підставі дослідження властивостей об'єктів. Указані властивості є пов'язаними з механізмом злочину, формуються ним і являють собою «відбитки» обставин події. Властивості речей, які проявляються в їх відносинах з іншими речами, і процеси відображення цих властивостей, що їм відповідають, в ознаках, становлять сутність вказаного виду ідентифікації. Експертні дослідження на цій підставі можна поділити на такі підвиди:

- ототожнення об'єкта за матеріальним відображенням його властивостей на іншому об'єкті. За онтологічною природою властивості поділяються на сигналетичні, що відображають зовнішню будову твердих об'єктів, та функціональні, які відображають динамічні функції організму людини, дії машин та механізмів;

- ототожнення розділеного об'єкта за частинами, що відокремилися. Властивості, за допомогою яких здійснюється ідентифікація, охоплюють сигналетичні та субстанціональні, що відображають фізичний, хімічний, біологічний та інший склад і структуру відокремлених частин.

У літературі висловлюються заперечення щодо існування останнього підвиду ідентифікації на тій підставі, що під час відокремлення

частин від цілого об'єкта на них виникає лінія розділу, яка дзеркально відображає лінію на іншій частині, тобто в цьому випадку це є ідентифікацією за матеріально-фіксованими відображеннями властивостей одного об'єкта на іншому [5, с. 167–168]. Указана пропозиція є неприйнятною тому, що не враховуються ті випадки, коли у частин твердих тіл немає спільної поверхні поділу, і коли дослідженню піддаються об'єкти, котрі не мають стійкої форми (рідини, газу). У цій ситуації досліджуються не морфологічні (сигналетичні) властивості, а субстанціональні, тобто склад і структура об'єктів. Ідентифікація зазначених об'єктів на підставі аналізу їх складу та структури за допомогою різних аналітичних методів реалізується в сучасній експертній практиці, а науково вона була обґрунтована В. С. Мітричевим у 70–80-х рр. минулого століття [6].

Другий вид ідентифікації за матеріальними слідами реалізується на підставі дослідження знаків об'єктів. Знаком виступають літери, цифри, символи, слова й вирази. Форма знака ніяк не пов'язана з його змістом. Семантика знака повністю визначається угодою людей, що користуються мовою знаків (конвенційна природа знака). Знак є субститутутом оригіналу. Однак знаки об'єктів, на відміну від їх властивостей, не є подібними до оригіналу-об'єкта, який презентують, і тому вони можуть бути носіями інформації про нього тільки в тому випадку, коли знаки вже мають для суб'єктів мовного спілкування своє значення, тобто якщо на їх основі вже сформувалися знакові образи відповідних об'єктів [7, с. 71].

Прикладом доцільності поділу ідентифікаційних досліджень на два види є експертне дослідження усного мовлення, зафіксованого на фонограмі. Ототожнення особи-диктора за усною мовою здійснюється шляхом дослідження властивостей фізичних параметрів голосу (експертиза відео-, звукозапису) або знакового лінгвістичного семантичного аналізу смислового змісту усного мовлення (лінгвістична експертиза усного мовлення) [8].

У літературі вказується, що однією з цілей ідентифікації є ототожнення не тільки конкретного, виділеного за обставинами справи об'єкта, але й групи, виду та роду (так звана «групофікація») [9, с. 29 та ін.]. На нашу думку, в цьому випадку науковці підмінюють мету дослідження досягнутим результатом. Говорячи про мету експертизи взагалі, слід підкреслити розбіжність між нею й результатом, оскільки практична діяльність значно відрізняється

від її ідеального проекту. Реальний результат експертного дослідження може не збігатися з кінцевою метою (завданням) як передбачуваним результатом. Тому ми погоджуємося з В. Я. Колдіним, що висновок про загальну родову чи видову належність є результатом порівняльного дослідження шуканого й того, що перевіряється, об'єктів із метою їх ідентифікації. Цей результат може бути кінцевим, коли не встановлено окремі ідентифікаційні ознаки об'єктів, що порівнюються, або проміжним у процесі подальшого ототожнення об'єкта [10, с. 214].

Діагностичні завдання спрямовано на встановлення природи, властивостей і стану об'єктів. При цьому встановлення шуканих характеристик здійснюється як під час дослідження безпосередньо об'єктів, так і за їх матеріальними слідами (відбитками, частинами). За результатами встановлених властивостей та подальшого порівняння їх з аналогами, табличними даними та нормативними документами встановлюються клас, рід і вид об'єктів (класифікаційні, атрибутивні завдання), відповідність їх певним вимогам (нормативістські, нормативно-технічні завдання), вартість (оціночні завдання) та ін. Використання методу моделювання дозволяє встановлювати первісний стан об'єктів (ретроспективні завдання), причинно-наслідкові відносини (каузальні завдання) та час (просторово-часові завдання) виникнення або зміни слідів.

Ми згодні з Е. Б. Сімаковою-Єфремян, що немає необхідності виділяти класифікаційні завдання як самостійну одиницю в загальній класифікації. Дослідження, мету яких спрямовано на віднесення об'єкта або явища до того чи іншого класу, типу чи категорії в медицині, природознавстві або техніці традиційно вважають діагностичними. Для того щоб віднести об'єкт експертного дослідження до якоїсь категорії, необхідно встановити його властивості, і саме тому встановлення властивостей і станів об'єктів, віднесення їх до певної категорії (класу, типу, розряду тощо) є завданнями діагностичними [11, с. 572]. Зазначимо, що головна методична відмінність класифікаційних завдань від результатів ідентифікації, яка завершується встановленням спільної родової (групової) належності, пов'язується з відсутністю об'єктів, що перевіряються. Як порівняльні матеріали для вирішення класифікаційних завдань використовуються еталони, колекції та інші натурні об'єкти класифікаційних груп, а також табличні дані й відомості стандартів. Виявлені в досліджуваних об'єктах або слідах власти-

вості зіставляються із зазначеними характеристиками, що і служить підставою для встановлення відповідної класифікаційної групи.

Ситуаційні завдання передбачають визначення параметрів процесу (механізму) взаємодії об'єктів за слідами-відбитками: часу, динаміки, умов взаємодії людей і речей, зв'язку зовнішніх дій, їх наслідків, рухів контактуючих об'єктів та ін. Об'єктом дослідження виступають елементи або речові (матеріальна) обстановка події в цілому, специфіка якої полягає в тому, що вона може досліджуватися як самостійне цілісне утворення в усьому різноманітті її системно-структурних зв'язків [12, с. 13]. Р. С. Белкін виступає проти існування ситуаційних завдань і вважає, що проведенням такої експертизи «експерт фактично привласнює собі компетенцію слідчого» [13, с. 563–564]. Указані твердження не є переконливими. Експерт на основі своїх спеціальних знань встановлює певні сторони й складові елементи механізму події, що відбулася. Г. В. Прохоров-Лукін слушно зазначає, що ситуаційне завдання вирішується «на підставі спеціальних знань шляхом дослідження матеріальних джерел і носіїв інформації з метою встановлення фактів та обставин, які належать до механізму злочину» [14, с. 12]. У певних випадках для дослідження та встановлення події злочину правових знань слідчого недостатньо, і тоді в повній відповідності до закону таке дослідження має провести судовий експерт. Під час рішення ситуаційного завдання досліджуються об'єкти (сліди злочину) з використанням спеціальних знань, проте експерт не оцінює докази, не здійснює юридичної оцінки, тим більше кваліфікації події. Дослідження всієї події злочину й оцінювання результатів експертизи є прерогативою слідчого.

Серед учених триває дискусія щодо співвідношення діагностичних і ситуаційних завдань. Так, Ю. Г. Корухов наполягає, що ситуаційне завдання поглинається діагностичним [15, с. 75]. Вважаємо вказану думку не обґрунтованою. Рішення діагностичних завдань, згідно з етимологією слова «діагностика», спрямовано на встановлення окремих симптомів (ознак, властивостей, станів) окремого об'єкта [16, с. 219]. Ситуаційне завдання має мету більш високого порядку – використовуючи результати ідентифікаційного та діагностичного досліджень окремих об'єктів, установити механізм події в цілому або її окремі обставини на підставі використання спеціальних знань. Г. Л. Грановський, який першим порушив

питання про виокремлення ситуаційних завдань, розглядає ситуацію як систему, представлену багатьма об'єктами (елементами системи), котрі мають певні якості з фіксованими між ними відносинами [17, с. 14]. Фактично, метою ситуаційного дослідження є з'ясування в загальному механізмі події тих елементів, які не можуть бути встановлені слідчим без використання спеціальних знань експерта. Слід погодитися з думкою Н. І. Клименко про те, що, незважаючи на деяку схожість діагностичних і ситуаційних досліджень, кожне з них має свої особливості. Так, характерним для діагностичного завдання є встановлення типових ознак того чи іншого об'єкта в певній ситуації, ситуаційне ж завдання встановлює комплекс різних ознак, об'єктів та окремих ситуацій, з яких складається цілісна картина всієї досліджуваної події, встановлення механізму якої найчастіше потребує застосування різних судових експертиз [18, с. 139–140].

На наш погляд, у ситуаційних завданнях логічно виділити два підвиди: а) дослідження події в цілому, наприклад установлення механізму спричинення тілесних ушкоджень; б) дослідження окремих обставин злочину, наприклад установлення положення потерпілого в момент пострілу. Механізм події може встановлюватися під час здійснення однорідної експертизи (наприклад, обставини дорожньо-транспортної події досліджуються експертом-автотехніком), але частіше це – інтеграційне завдання, що вирішується і використанням різних спеціальних знань у формі комплексної експертизи. Наприклад, установлення факту контактної взаємодії різнорідних об'єктів здійснюється комплексною експертизою як процесуальною формою синтезу знань трасології, ґрунтознавства, матеріалознавства, біології, автотехніки, медицини та інших наук [19, с. 56].

Поділені за кінцевою метою всі експертні завдання в процесі їх експертного вирішення є

тісно взаємопов'язаними. Ситуаційні, ідентифікаційні та діагностичні завдання вирішуються послідовно на підставі проміжних підзавдань інших видів. Наприклад, ідентифікуючи об'єкт за відображеними ознаками, експерт зобов'язаний ураховувати умови утворення сліду й адекватність виділених ознак, тобто проводити діагностичні дослідження. Кінцеве ідентифікаційне завдання з ототожнення знаряддя зламу починається з рішення ситуаційного завдання по встановленню механізму утворення слідів, потім постає діагностичне завдання визначення виду знаряддя за слідами-відбитками й зіставлення з предметом, що перевіряється, тощо. З діагностичного аналізу починається процес ідентифікації. Наприклад, під час проведення експертизи звуко- чи відеозапису необхідно діагностувати фонограми, встановлюючи їх придатність для ототожнення особи за звуковою мовою. Як діагностика допомагає у вирішенні ідентифікаційних завдань, так ідентифікація забезпечує вирішення діагностичних завдань. Наприклад, перш ніж визначити стан людини, яка писала рукописний текст (діагностичне завдання), вирішується ідентифікаційне завдання з ототожнення виконавця. Отже, в більшості родів і видів судових експертиз кінцевою метою може бути рішення кожного з перелічених трьох видів завдань, а способом рішення основного завдання – вирішення підзавдань ідентифікаційного, діагностичного та ситуаційного характеру.

Висновок. Типові завдання судово-експертних досліджень можуть бути поділені на два основні класи й відповідні види за кінцевою метою дослідження: 1) установлення властивостей окремих об'єктів, що є підставою вирішення ідентифікаційних і діагностичних завдань; 2) установлення характеристик процесу (механізму) взаємодії декількох об'єктів як основа рішення ситуаційних завдань.

Список бібліографічних посилань

1. Энциклопедия эпистемологии и философии науки/под ред. И. Т. Касавина. М.: Канон+; РООИ «Реабилитация», 2009. 1248 с.
2. Пучкова Т. М. Сущность и классификация задач в судебной экспертизе. *Теоретические и практические вопросы судебной экспертизы*. 1979. Вып. 38. С. 65–70.
3. Щербаковський М. Г. Проведення та використання судових експертиз у кримінальному провадженні: монографія. Харків: В деле, 2015. 560 с.
4. Орлова В. Ф., Шляхов А. Р. Принципы классификации задач криминалистической экспертизы // Актуальные проблемы теории судебной экспертизы: сб. науч. тр. М.: ВНИИСЭ, 1984. С. 49–62.
5. Пиріг І. В. Теоретико-прикладні проблеми експертного забезпечення досудового розслідування: монографія. Дніпропетровськ: Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2015. 432 с.
6. Митричев В. С. Общие положения методики идентификационной экспертизы с использованием аналитических методов. *Труды ВНИИСЭ*. 1972. Вып. 4. С. 113–156.

7. Колдин А. В., Крестовников О. А. Источники криминалистической информации/под ред. В. Я. Колдина. М.: Юрлитинформ, 2007. 192 с.
8. Науково-методичні рекомендації з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень: затв. наказом М-ва юстиції України від 08.10.1998 № 53/5; у ред. наказу від 26.12.2013 № 1950/5 зі змін., внес. наказом від 27.07.2015 № 1350/5 // База даних «Законодавство України»/Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98/paran17#n17> (дата звернення: 15.12.2016).
9. Салтевський М. В. Криміналістика (у сучасному викладі): підручник. Київ: Кондор, 2006. 588 с.
10. Колдин В. Я. Судебная идентификация. М.: ЛексЭст, 2002. 528 с.
11. Сімакова-Єфремян Е. Б. Класифікація завдань комплексної експертизи контактної взаємодії об'єктів. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*. 2004. Вип. 4. С. 571–577.
12. Вещественные доказательства: информационные технологии процессуального доказывания/под общ. ред. В. Я. Колдина. М.: Норма, 2002. 768 с.
13. Белкин Р. С. Курс криминалистики: пособие. М.: Юнити-Дана; Закон и право, 2001. 837 с.
14. Прохоров-Лукин Г. В. Теоретические и методические основы судебно-экспертной ситуалогии: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Киев, 1993. 18 с.
15. Корухов Ю. Г. Криминалистическая диагностика при расследовании преступлений: пособие. М.: Норма – Инфра-М, 1998. 288 с.
16. Словник іноземних слів/за ред. О. С. Мельничука. Київ: Голов. ред. Укр. рад. енцикл., 1977. 776 с.
17. Грановский Г. Л. Криминалистическая ситуационная экспертиза места происшествия // Рефераты научных сообщений на теоретическом семинаре – криминалистических чтениях, 21 апр. 1977 г./ВНИИСЭ. М., 1977. Вип. 16. С. 3–16.
18. Клименко Н. І. Судова експертологія. Курс лекцій: посібник. Київ: Ін Юре, 2007. 528 с.
19. Сімакова-Єфремян Е. Б. Теорія і методологія комплексної експертизи контактної-слідової взаємодії об'єктів: монографія. Харків: Гриф, 2004. 176 с.

Надійшла до редколегії 19.12.2016

ЩЕРБАКОВСКИЙ М. Г. ТИПОВЫЕ ЗАДАЧИ СУДЕБНО-ЭКСПЕРТНОГО ИССЛЕДОВАНИЯ

Рассмотрены понятие и виды задач судебной экспертизы как практической деятельности. Проанализированы основные точки зрения учёных по классификации задач судебно-экспертного исследования. Основанием дифференциации задач экспертизы предложено считать информацию, которая возникает во время совершения преступления. Информация устанавливается исследованием свойств отдельных объектов или характеристик процесса взаимодействия нескольких объектов.

Ключевые слова: *судебно-экспертное исследование, идентификационная задача, диагностическая задача, ситуационная задача, классификация.*

SHCHERBAKOVSKY M. G. TYPICAL TASKS OF FORENSIC RESEARCH

More than twenty different typical tasks of forensic and expert research isolated according to various reasons have been provided in the special literature. The author of the article proves that the common uniting ground of all expert tasks is information, which occurs during the commission of a crime by the interaction of the elements of the mechanism of an act and reflected in the material surrounding environment. At the first – empirical – stage of forensic and expert research the information is obtained by setting properties of the objects provided to an expert. At the next – logical – stage of the research the revealed set of properties is analyzed based on the ultimate goal of the research, and laid in the foundation while formulating the answer to the question (task) put to the expert. In accordance with the reason the tasks of forensic and expert research can be divided into two major classes and corresponding species in regard to the ultimate goal of the research: a) establishing the properties of the objects that are the basis of solving identification and diagnostic tasks; b) establishing the characteristics of the process (mechanism) of the interaction between the objects as the basis of solving situational tasks.

Keywords: *forensic and expert research, identification task, diagnostic task, situational task, classification.*